

Regioner
Ekonomidirektörer Reg
Budgetchefer Reg
Finanschefer Reg
Redovisningschefer Reg
Regionekonomer

Budgetpropositionen 2020 och hösträndringsbudgeten för år 2019

Den 18 september presenterade regeringen 2020 års budgetproposition (2019/20:1) och Höständringsbudgeten för 2019 (2019/20:2). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör kommunerna åren 2020–2022. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) *egna kommentarer skrivs i kursiv stil.*

Den ekonomiska budgetpropositionen syftar till att ange politikens inriktning för perioden 2020–2022. Höständringsbudgeten påverkar inte regionernas förutsättningar. Nedan sammanfattas några av satsningarna:

- Inga nya generella satsningar.
- Utökning på 1,3 miljarder kronor för en prestationsbaserad kösatsning.
- Utökad satsning på god och nära vård, 1,5 miljarder kronor.
- Patientmiljarden (1 miljard) och primärvårdssatsningen på kvinnors hälsa (0,5 miljarder) avslutas.

Innehållsförteckning

Ekonomi	2
Regeringens skatteunderlagsprognos	4
Kommunalekonomisk utjämning	5
Hälso- och sjukvården	8
Digitalisering	12
Arbetsgivar- och arbetsmarknadsfrågor	13

Ekonomi

I propositionen redovisas regeringens prognos för 2019–2022, tyngdpunkten ligger på utvecklingen 2019 och 2020. Det senaste året har utvecklingen i världsekonomin mattats av efter flera år med hög tillväxt. Indikatorer tyder på en fortsatt relativt svag utveckling i många länder. Sammantaget väntas tillväxten i sammanvägd BNP i de länder som är viktiga för Sveriges utrikeshandel mattas av 2019, för att därefter växa ungefär i linje med genomsnittet sedan 2000. Inflationstakten i omvärlden bedöms bli något lägre 2019 än 2018, till följd av en långsammare utveckling av energi- och råvarupriser. Inflationen tilltar något 2020.

Konjunkturen i Sverige har stärkts de senaste åren och tillväxten har varit hög. Resursutnyttjandet bedöms fortfarande vara högre än normalt. Under första halvåret 2019 mattades dock den inhemska efterfrågan av. Framåtblickande indikatorer tyder på att tillväxten blir dämpad även under andra halvåret 2019. En svagare utveckling i omvärlden, minskade bostadsinvesteringar och en inbromsning i offentlig konsumtion väntas bidra till en fortsatt dämpad tillväxt även 2020.

Hushållens konsumtion bedöms växa i en långsammare takt 2019 än tidigare år. Den svagare tillväxttakten bedöms till viss del vara tillfällig och hushållen förväntas öka sin konsumtion i en högre takt 2020. De offentliga konsumtionsutgifterna väntas de kommande åren utvecklas svagt. Det förklaras främst av att utgifter förknippade med nyanländas första år i Sverige successivt minskar. Dessutom väntas den offentliga sektorns inkomster öka i en långsammare takt efter några år med ovanligt snabbt stigande inkomster. Det begränsar förutsättningarna att öka de offentliga konsumtionsutgifterna.

De senaste årens höga BNP-tillväxt har till stor del drivits av att investeringar ökat i snabb takt, främst i bostadssektorn men även i övriga delar av näringslivet. Även kommunala investeringar har ökat snabbt. Men under det första halvåret 2019 sjönk investeringarna. Efter flera år med ökat bostadsbyggande minskade antalet påbörjade bostäder 2017 och under första halvåret 2019 har även antalet beviljade bygglov minskat, vilket indikerar en fortsatt nedgång i bostadsbyggandet framöver. Även investeringarna i näringslivet exklusive bostäder väntas öka långsammare 2019 och 2020 än de senaste åren. De offentliga investeringarna väntas inte heller växa i samma takt då kommunsektorn, som drivit tillväxten de senaste åren, bedöms öka sina investeringar i långsammare takt. De statliga investeringarna väntas däremot öka i en snabbare takt än tidigare, främst till följd av ökade investeringar i infrastruktur.

Lägre förväntad global tillväxt tillsammans med en gradvis förstärkning av kronan förväntas bidra till att exporten ökar långsammare även 2020. En svagare utveckling av den inhemska efterfrågan talar för att även importen ökar långsammare framöver. Sammantaget bedöms dock nettoexporten bidra positivt till BNP-utvecklingen 2019 och även 2020, om än betydligt mindre.

Sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet är på historiskt sett höga nivåer, men under det första halvåret 2019 har utvecklingen på arbetsmarknaden

dämpats, både sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet har minskat något. Arbetslösheten har enligt regeringen inte minskat sedan 2018.

Framåtblickande indikatorer talar för att utvecklingen på arbetsmarknaden kommer att vara fortsatt dämpad den närmaste tiden. Sedan slutet av 2018 har andelen företag som upplever brist på arbetskraft minskat tydligt. Det är dock fortfarande fler arbetsgivare än normalt som upplever brist på arbetskraft. Bristen har under många år varit betydligt högre i den offentliga sektorn jämfört med i näringslivet. Bristtalen i offentlig sektor har dock minskat något sedan 2017. Det är framför allt i kommuner och landsting som bristtalen är höga. Sammantaget bedöms sysselsättningen och arbetskraften fortsätta att öka både 2019 och 2020, men tillväxten väntas avta väsentligt jämfört med tidigare år. Både sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet bedöms även fortsatt vara mycket höga. Arbetslösheten förväntas vara oförändrad 2019 jämfört med 2018, för att sedan öka marginellt 2020.

I takt med att efterfrågan på arbetskraft och rekryteringsbehoven dämpas bedöms resursutnyttjandet gradvis gå mot ett balanserat konjunkturläge. Det återspeglas i att BNP-gapet, dvs. den procentuella skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP, minskar 2019 och 2020. Ett högre resursutnyttjande än normalt i Sverige talar för att inflationen stiger de kommande åren. Samtidigt finns det ett antal faktorer som förväntas verka återhållande på inflationen 2019 och 2020. Löneutvecklingen väntas bli fortsatt dämpad jämfört med tidigare perioder av ansträngt resursutnyttjande. Dessutom indikerar terminspriser på råolja och el att energiprisernas direkta bidrag till KPIF-inflationen blir betydligt mindre framöver än de senaste åren.

Riksbanken höll reporäntan och prognosen oförändrad i juli 2019. Ränteförväntningarna har dock sjunkit och marknadsaktörer förväntar sig inte längre att Riksbanken höjer räntan inom de närmaste två åren. Reporäntan bedöms därför inte höjas 2019 eller 2020 i prognosen. Det lägre internationella ränteläget tar sig även uttryck i låga räntor på statsobligationer

I propositionen beskrivs ett huvudscenario för svensk ekonomi 2021 och 2022, under förutsättning att inga nya störningar påverkar ekonomin. En utgångspunkt här är att BNP-utvecklingen på längre sikt huvudsakligen bestäms av ekonomins utbudssida. Enligt regeringen är detta liktydigt med tillväxten i produktivitet och antalet arbetade timmar. Vidare innebär regeringens principer för prognoser att endast beslutade och aviserade förändringar av skattebaserna och av statens utgifter beaktas.

Den ovan beskrivna utvecklingen är regeringens huvudscenario och bedöms vara den mest sannolika utvecklingen. Men prognoser är alltid förknippade med osäkerheter. Man beskriver några av osäkerheterna och redovisar ett par alternativa scenarier. Enligt regeringen finns det en betydande risk för att Storbritannien lämnar EU utan ett avtal. Huvudscenariot bygger dock på att de lämnar med ett utträdesavtal på plats.

På några års sikt antas att kommunsektorn som helhet redovisa resultat i linje med god ekonomisk hushållning. Principerna kan enligt regeringen få som konsekvens att den kommunala konsumtionen avviker från det s.k. demografiska behovet. (Kommunal konsumtion beräknas minska med 0,4 procent 2020, med 0,8 procent 2021 och med 0,7 procent 2022.)

Tabell 1. Sammanfattningstabell över regeringens prognos i budgetpropositionen

Procentuell förändring om inte annat anges; prognoser från VÅP 2019 i parentes

	2018	2019	2020	2021	2022
BNP ¹	2,5 (2,4)	1,5 (1,6)	1,2 (1,4)	1,7 (1,5)	2,0 (2,0)
Arbetade timmar ¹	2,4 (2,4)	1,1 (1,0)	0,3 (0,3)	0,3 (0,4)	0,5 (0,6)
Arbetslöshet ²	6,3 (6,3)	6,3 (6,3)	6,4 (6,4)	6,4 (6,4)	6,5 (6,5)
BNP-gap ³	1,2 (1,2)	0,9 (1,0)	0,2 (0,4)	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)
Timlöner ⁴	2,5 (2,6)	2,6 (2,8)	2,8 (2,9)	3,0 (3,1)	3,1 (3,2)
KPIF, årsgenomsnitt	2,1 (2,1)	1,7 (1,7)	1,6 (1,5)	1,8 (1,9)	2,0 (2,0)
Prisbasbelopp, tusen kronor	45,5 (45,5)	46,5 (46,5)	47,3 (47,5)	48,2 (48,4)	49,2 (49,4)
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	0,9 (0,7)	0,4 (0,6)	0,3 (0,7)	0,4 (1,1)	1,2 (1,9)
Strukturellt sparande i off. sektor ⁶	0,0 (0,1)	0,0 (0,2)	0,2 (0,5)	0,5 (1,0)	1,3 (1,9)
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	38,8 (38,8)	34,8 (34,5)	33,4 (32,8)	31,8 (30,9)	29,6 (28,2)

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP.

⁴Konjunkturlönestatistiken. ⁵Procentandel av BNP. ⁶Procentandel av potentiell BNP

Källa: Budgetpropositionen 2020.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Bo Legerius tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regeringens skatteunderlagsprognos

Enligt regeringen väntas det kommunala skatteunderlagets ökningstakt mattas något framöver, främst till följd av att tillväxten i lönesumman väntas avta.

Regeringens prognos på skatteunderlaget är kraftigt nedreviderat jämfört med 2019 års vårproposition, nivån år 2022 beräknas nu vara 1,5 procentenheter lägre än i vårberäkningen. Det beror delvis (0,5 procentenheter) på den ytterligare höjning av grundavdragen för personer som fyllt 65 år som föreslås i BP 2020 och som sektorn kompenseras för via det generella statsbidraget. Dessutom utgår den nya prognosen bland annat från en långsammare utveckling av lönesumman.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021	2022	2018–2022
Reg sep	3,6	3,4	2,6	3,2	3,4	17,3
ESV sep*	3,7	2,9	3,2	3,2	3,3	17,4
SKL aug*	3,7	3,1	3,1	3,0	3,7	17,7
Reg apr*	3,9	3,1	3,2	3,5	3,8	18,8

*Den höjning av grundavdragen år 2020 för personer som fyllt 65 år är inte beaktad.

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Regeringens prognos visar större ökning av skatteunderlaget 2019 och 2021 men lägre 2020 och 2022 än den prognos SKL publicerade i augusti. Skillnaden 2020 förklaras främst av förslaget om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år. Att regeringens prognos visar större ökning än SKL:s 2019 och 2021 beror på att regeringens beräkningar utgår från större sysselsättningsökning och mer uthållig högkonjunktur.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius, tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kommunalekonomisk utjämning

Förändringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning, regioner

I regeringens budgetproposition utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner återfinns tabell 2.10 på sid 30, jämförs där förändringar i anslaget för kommunalekonomisk utjämning med **anvisat belopp i Budgetpropositionen för 2019 för samtliga år.**

Nedanstående tabeller utgår, liksom tidigare års cirkulär om budgetpropositionen, från **föreslagna ramar i BP2019 för respektive år.** I tabellerna redovisas vilka förändringar som gjorts i BP 2020 jämfört med i de tidigare aviserade anslagsramarna.

I samband med vår skatteunderlagsprognos den 1 oktober kommer uppdateringsfiler till modellen Skatter & bidrag och prognosunderlag att finnas tillgängliga. Senast vecka 39 kommer också våra specifikationer över vissa statsbidrag att uppdateras.

Tabell 3. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till regioner

Miljoner kronor

	2019	2020	2021	2022
Totalt enligt EkonomiNytt 12/18	31 950	32 550	33 450	33 450
Nya regleringar enligt finansieringsprincipen				
Koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården		361	361	361
Begränsa tvångsåtgärder mot barn i psykiatri		100	100	100
HPV-vaccination av pojkar		46	46	46
Förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen				
Screening livmoderhalscancer		141	141	141
Övriga ekonomiska regleringar				
Sänkt skatt för personer över 65 år		1 449	1 449	1 449
Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark		2,6	2,6	2,6
Överföring till anslag 1:3 Kommunalekonomiska föreningar		-0,4	-0,4	-0,4
Totalt enligt detta EkonomiNytt	31 950	34 650	35 550	35 550

Tabell 4. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till regioner

Kronor per invånare

	2019	2020	2021	2022
Totalt enligt EkonomiNytt 12/18	3 128	3 157	3 216	3 191
Nya regleringar enligt finansieringsprincipen				
Koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården		35	35	34
Begränsa tvångsåtgärder mot barn i psykiatri		10	10	10
HPV-vaccination av pojkar		4	4	4
Förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen				
Screening livmoderhalscancer		14	14	13
Övriga ekonomiska regleringar				
Sänkt skatt för personer över 65 år		141	139	138
Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark		0	0	0
Överföring till anslag 1:3 Kommunalekonomiska föreningar		0	0	0
Totalt enligt detta EkonomiNytt	3 128	3 360	3 418	3 391

Tidigare aviserade och föreslagna tillskott

De generella tillskott som finns i regeringens tabell 2.10 i utgiftsområde 25 innehåller inga förändringar jämfört med tidigare aviseringar. De ”gamla välfärdsmiljarderna” aviserades i BP17. Totalt utgör dessa 10 miljarder kronor till kommuner och regioner från och med 2017. En viss andel av bidraget ingår i de

generella statsbidraget, och en viss andel fördelas utifrån asyl- och flyktingmottagandet. Dessa andelar förändras över tiden, samtidigt ökar också regionernas andel något.

För regionerna har det tillskott som aviserades i BP2018 och som vi tidigare kallat "de nya välfärds miljarderna" flyttats från utgiftsområde 25 till utgiftsområde 09 och har därmed inte funnits med i anslaget vare sig under 2019 eller 2020.

Budgetpropositionen för 2020 innehåller därmed ingen förändring av de generella tillskotten, exklusive regleringar, regeringen fortsätter istället att satsa på riktade bidrag till regionerna.

Nya regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

Regeringen föreslår i denna proposition att det ska införas en skyldighet för regionerna att erbjuda **koordineringsinsatser** till vissa patienter som har ett särskilt behov av stöd för att kunna återgå till arbetslivet. För att kompensera regionerna för det utökade åtagande som förslaget innebär ökas anslaget med 361 miljoner kronor från och med 2020.

Regeringen avser att lämna förslag till riksdagen om ändringar i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lagen (1991:11:29) om rättspsykiatrisk vård. Förslagen baseras på slutbetänkandet från utredningen om **tvångsåtgärder mot barn i psykiatrisk tvångsvård** (SOU 2017:111) och förväntas bidra till en ökad kvalitetsutveckling, ett stärkt barnrättsperspektiv och ökad rättssäkerhet inom den barn- och ungdomspsykiatriska heldygnsvården. För att kompensera regionerna för det utökade åtagande som ändringarna innebär ökas anslaget med 100 miljoner kronor från och med 2020.

Folkhälsomyndigheten har lämnat förslag till regeringen att **vaccination av pojkar mot humant papillomvirus (HPV)** ska omfattas av det nationella vaccinationsprogrammet för barn. Regeringen avser att besluta i enlighet med förslaget. Regeringen föreslår att regionernas kompenseras med 46 miljoner kronor från och med 2020 medan kommunerna kompenseras med 10 miljoner.

Förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

Efter förslag i budgetpropositionen för 2018 har kostnadsfri screening för livmoderhalscancer med cellprovtagning införts för kvinnor i Sverige från och med den 1 januari 2018. Den 1 juli 2019 trädde förordningen (2019:313) om avgiftsfrihet för screening för livmoderhalscancer med cellprovtagning i kraft. För 2020 ökas anslaget med 141 miljoner kronor för detta ändamål. För 2021 och framåt beräknas anslaget ökas med samma belopp.

Övriga ekonomiska regleringar

Regeringen föreslår i denna proposition att det **förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks**. Förslaget medför att det kommunala skatteunderlaget minskar, vilket innebär en minskning av kommunernas och regionernas skatteintäkter. Regeringen föreslår att kommunerna

och regionerna kompenseras för det intäktsbortfall som förslaget medför. Anslaget ökas därför med 4,1 miljarder kronor från och med 2020. Preliminärt beräknas kompensationen fördelas med 2,6 miljarder kronor till kommunerna och 1,5 miljarder kronor till regionerna.

I **skatteavtalet mellan Sverige och Danmark** om vissa skattefrågor regleras hur länderna ska kompensera varandra för minskade skatteintäkter till följd av att pendlare mellan länderna beskattas i arbetslandet och inte i bosättningslandet. För 2020 föreslås en ökning av anslaget med 2,6 miljarder kronor för regionerna.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Mona Fridell, tfn 08-452 79 10, avdelningen för ekonomi och styrning.

Hälso- och sjukvården

Bidrag till läkemedelsförmånerna

Förhandlingar pågår mellan SKL och regeringen om läkemedelsbidraget för 2020. Överenskommelsen förväntas vara klar senast i januari 2020. Därför kan regionerna bortse från det belopp som står i budgetpropositionen.

Frågor om läkemedelsförmåner kan ställas till Jonas Eriksson tfn 08-452 77 79, avdelningen för ekonomi och styrning.

Ersättning för bemanningstjänster

Regeringen föreslår att 210 miljoner avsätts från 2020 för ersättning till privata utförare för bemanningstjänster.

För många utförare inom hälso- och sjukvården, inte minst små aktörer på landsbygden, krävs flexibilitet vad gäller bemanning. Ny praxis från Högsta förvaltningsdomstolen och EU-domstolen om mervärdesskatt för inhyrd personal har inneburit kostnadsökningar för privata utförare inom hälso- och sjukvården som hyr in vårdpersonal. Regeringen föreslår att medel avsätts till landstingen för att de ska kunna ersätta de berörda aktörerna.

Regeringen motiverar förslaget med att praxis om mervärdesskatt har inneburit kostnadsökningar för privata utförare inom hälso- och sjukvård som hyr in vårdpersonal. Rättsläget är ännu inte klarlagt, inte heller vilka effekter en eventuellt ändrad praxis får för olika utförare. Hur detta ska administreras i praktiken framgår inte heller.

Frågor om ersättning för bemanningstjänster kan ställas till Jeanette Fored tfn 08-452 79 24, avdelningen för juridik.

Psykiatri

Regeringen föreslår 1 000 miljoner kronor 2020 i likhet med 2019. Satsningen planeras att avslutas 2020 och därmed beräknas anslaget minska 2021 med motsvarande nivå. För att bidra till en förstärkning av barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och insatser för barn och unga med psykisk ohälsa föreslår regeringen att anslaget ökas med 300 miljoner kronor 2020 och beräknar motsvarande belopp

för 2021 och 2022. Medel kommer att fördelas till huvudmännen med syfte att öka tillgänglighet och korta köerna. Den tidigare satsningen på 280 miljoner för barn- och ungdomspsykiatri avslutas 2019.

För att motverka psykisk ohälsa i gruppen asylsökande och nyanlända ökades anslaget med 40 miljoner kronor per år 2017–2020 i budgetpropositionen för 2017. Regeringen föreslår motsvarande medel 2020. Anslaget beräknas minska med motsvarande nivå 2021.

SKL välkomnar att området psykisk hälsa är ett fortsatt prioriterad politikområde och att regeringen aviserar fortsatta satsningar på området med särskilt fokus på första linjen för barn och unga med psykisk ohälsa men också en förstärkning av barn- och ungdomspsykiatri (BUP) för att korta köerna och öka tillgängligheten. Även om utsatta grupper som till exempel personer med sam sjuklighet av beroendetillstånd och andra psykiatriska tillstånd nämns så efterlyser SKL konkreta satsningar på målgruppen personer med psykiska funktionsnedsättningar och allvarliga psykiska sjukdomar.

Frågor om psykiatri besvaras av Mikael Malm tfn 08-452 78 31, avdelningen för vård och omsorg.

God och Nära vård

Satsningen på God och Nära vård ökas till 3,0 miljarder kronor 2020. Från och med 2021 beräknas sammantaget 3,0 miljarder per år. I denna satsning finns även myndighetsuppdrag till SoS och IVO med. Tillgänglighet i primärvård och patientkontrakt ingår som 2019 också i detta område.

Det är positivt att satsningen på omställning till Nära vård förstärks ytterligare och att regeringen tydligt aviserar en långsiktighet i satsningen. Det är viktigt att resursförstärkningen kopplas till en nationell strategi för Nära vård som är gemensam mellan stat, kommuner och regioner för att säkerställa den gemensamma målbilden och att resurserna kan nyttjas på bästa möjliga sätt för att stödja omställningen.

Frågor om God och Nära vård besvaras av Emma Spak 08-452 74 73, avdelningen för vård och omsorg.

Barnhälsovården

För att utjämna hälsoskillnader behövs tidiga insatser i samverkan mellan flera aktörer för de allra yngsta barnen. Regeringen fortsätter därför satsningen på barnhälsovården och utökade hembesöksprogram, där barnhälsovård och socialtjänsten samarbetar i områden med socioekonomiska utmaningar under 2020 och avsätter 137 miljoner. Anslaget beräknas minska med 137 miljoner kronor 2021 då satsningen upphör. Under 2020 sätter Socialstyrelsen på regeringens uppdrag en pilotverksamhet för barnhälsovård för att stärka förutsättningarna för en god och jämlik hälsa bland barn.

Bra att regeringen är så tydlig med att satsningen fortsätter under 2020. Formerna för arbetet efter 2020 behöver parterna diskutera.

Frågor om barnhälsovård besvaras av Ulrika Vestin tfn 072-966 19 48, avdelningen för vård och omsorg.

Bättre förutsättningar för vårdens medarbetare

Rätt kompetens i hälso- och sjukvården är en grundläggande förutsättning för att vården ska fungera väl och för att de satsningar som görs av regeringen ska ge önskade resultat. Regeringen kommer att avsätta knappt 3 miljarder kronor 2020 för att landstingen och kommunerna fortsatt ska kunna bedriva olika insatser till stöd för kompetensutvecklingen och kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården.

Kompetensförsörjning inom sjukvårdssektorn är central för att klara vårdens behov. Behovet av specialistsjuksköterskor i vården är stort och förväntas öka framgent och det är därför viktigt att fler sjuksköterskor vidareutbildar sig till specialistsjuksköterskor. Därför kommer regeringen utöka satsningen med ytterligare 100 miljoner kronor för ändamålet för 2020 respektive för 2021 och 2022 utöver det tidigare tillskottet om 400 miljoner per år. Medlen ska bland annat stimulera sjuksköterskor att vidareutbilda sig till specialistsjuksköterska inom områden där de nationella behoven är stora. För att öka attraktiviteten att bli specialistsjuksköterska och för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter föreslås också en satsning på karriärtjänster. Satsningen omfattar motsvarande 100 miljoner kronor årligen från och med 2020.

Det är i nuläget oklart om satsningarna på utbildning av specialistsjuksköterskor och karriärtjänster ingår i de knappa 3 miljarderna som anges ovan. Om så är fallet har sannolikt den tidigare satsningen professionsmiljarden på 960 miljoner kronor avslutats.

Frågor besvaras av Carin Renger 08-452 73 98, avdelningen för vård och omsorg.

En uppdaterad kömiljard

Regeringen bedömer att väntetiderna till vård generellt sett är för långa i Sverige. De skiljer sig också åt mellan landstingen. Regeringen avsätter därför cirka 2,9 miljarder kronor för 2020 för en uppdaterad kömiljard med syfte att korta köerna och minska väntetiderna i hälso- och sjukvården detta innebär en ökning med 1,3 miljarder jämfört med 2019. Den kömiljard som beslutades i juni 2019 kommer att utvecklas inför 2020 års överenskommelse.

Fokus på tillgänglighet ökas ytterligare i samband med denna resursförstärkning, det är därför extra viktigt att utvecklingen av kömiljarden möjliggör ett bredare fokus på tillgänglighet.

Frågor besvaras av Annika Brodin Blomberg tfn 08-452 76 36, avdelningen för vård och omsorg.

Missbruk och beroende

Regeringen satsar 96 miljoner kronor i budgetpropositionen för insatser kring missbruk och beroende, inklusive spel.

Den samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopning- och tobakspolitiken pågår sedan 2016 och sträcker sig till och med 2020. I enlighet med denna tidsperiod sker en successiv nedtrappning. År 2019 minskade anslaget med 30 miljoner kronor och det aviserades att anslaget skulle minska med ytterligare 70 miljoner under 2020 och 2021.

Anslaget för 2020 minskas därför med 100 miljoner kronor jämfört med 2018.

Med hänsyn taget till den utveckling som sker på området så är den avisering om framtida minskning av anslaget oroväckande för våra medlemmar.

Frågor om missbruk och beroende kan besvaras av Zophia Mellgren tfn 08-452 79 53, avdelningen för vård och omsorg.

Rehabiliteringskoordinatorer till sjukskrivna patienter

Regeringen föreslår i budgeten för 2020 att det ska införas en skyldighet i lag för landstingen att erbjuda koordineringsinsatser till sjukskrivna patienter. Koordineringsinsatserna ska ges efter behov inom hälso- och sjukvårdsverksamheten för att främja patienternas återgång till eller inträde i arbetslivet. Insatserna ska bidra till samverkan med externa aktörer som arbetsgivare och Försäkringskassan och andra myndigheter.

Förslaget innebär att landstingen från och med 2020 kompenseras med 361 miljoner kronor enligt den kommunala finansieringsprincipen för att täcka kostnaderna för de obligatoriska uppgifter som koordineringsinsatserna kommer innebära för landstingen.

Ny Överenskommelse om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess

Vidare bedömer regeringen att det finns behov av en ny överenskommelse med SKL om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess för 2020 som omfattar 944 miljoner kronor.

SKL har väntat in förslaget om ny lag för koordineringsinsatser i hälso- och sjukvården som nu föreslås träda i kraft 1 februari 2020 (istället för tidigare förslag 1 januari 2019).

Däremot eventuell förslag om lag- och förordningsreglerad form av finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring finns inte med i föreliggande proposition, vilket kan vara anledningen till att det istället förslås att en ny överenskommelse tecknas mellan SKL och regeringen om en kvalitetssäker- och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess 2020. Dessutom pågår en annan utredningen fram till april 2020 om en Valfungerande sjukskrivningsprocess.

Frågor om sjukskrivning och rehabilitering besvaras av Cecilia Alfvén tfn 08-452 76 27 på avdelningen för vård och omsorg.

Kvinnors hälsa

Den pågående satsningen som bidrar till att stärka förlossningsvården och vården gällande kvinnors hälsa kommer fortsätta och regeringen avsätter 1 miljard kronor 2020 och beräknar 1 miljard per år 2020–2022. Regeringens avsikt är att satsningen ska bidra till ökad tillgänglighet till och kvalitet i förlossningsvården och annan vård till kvinnor. Satsningen som rört kvinnors hälsa i primärvården där 530 miljoner kronor avsattes 2019 avslutas.

Frågor om kvinnors hälsa besvaras av Eva Estling 08-452 78 09 på avdelningen för vård och omsorg.

Digitalisering

De medel som tidigare beräknats för arbetet med nationell digital infrastruktur minskas delvis. Anslaget minskas med 15 miljoner kronor från och med 2020.

Regeringen föreslår att 177 miljoner kronor anvisas under anslaget 1:18 Myndigheten för digital förvaltning för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget uppgå till 160 respektive 162 miljoner.

Myndigheten för digital förvaltning har ett viktigt och omfattande uppdrag för att vara möjliggörare och skapa grundläggande förutsättningar för digital utveckling inom offentlig sektor. De statliga myndigheternas mognad avseende digitalisering och IT-användning har inte ökat nämnvärt mellan 2016 och 2018 och utvecklingen sker inte i önskad takt. Om Sverige ska leva upp till förväntningarna om att bli bäst på att ta tillvara digitaliseringens möjligheter krävs kraftsamling och ökad finansiering för att säkerställa en samordnad effektiv utveckling.

Frågor besvaras av Peter Krantz tfn 08-452 76 93 avdelningen för digitalisering.

I budgetpropositionen för 2017 föreslogs att det generella anslaget till kommunerna skulle minskas till följd av förslag i betänkandet Likvärdigt, rättssäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning (SOU 2016:18) om färre och digitala nationella prov, som beräknades innebära en kostnadsminskning med 123 miljoner kronor för kommunerna. Anslaget minskades med 61 miljoner per år från och med 2018 och minskas med ytterligare 62 miljoner årligen från och med 2022.

Olyckligt att anslag minskas. Snarare behövs en puckelfinansiering, många skolor kommer behöva investera för att möta de krav som ställs.

Frågor besvaras av Mikael Svensson tfn 08-452 71 25, avdelningen för digitalisering.

Arbetsgivar- och arbetsmarknadsfrågor

Lönebildning

Den svenska lönebildningsmodellen som baseras på den internationellt konkurrensutsatta sektorn som lönenormerande har bidragit till en varaktig reallönetillväxt under lång tid. Den positiva utvecklingen ska bibehållas. Arbetsmarknadens parter har ett huvudansvar för lönebildningen. Kriterier för att bedöma om en god lönebildning anses vara uppfyllda på svensk arbetsmarknad och för första gången sedan Medlingsinstitutet inrättades (år 2000) gjordes inga medlingsinsatser i institutets regi på central nivå under 2018. Antalet lokala medlingsärenden ökade men är fortsatt förhållandevis få.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män minskar, men det går för långsamt. Det finns flera orsaker till att kvinnor har lägre inkomster än män. Åtgärder krävs inom flera olika politikområden.

Preliminära utfall från konjunkturlönestatistiken visar fortsatt dämpad löneutvecklingen första halvåret 2019. Det ansträngda resursutnyttjandet och tilltagande produktivitetstillväxt förväntas dock, med viss fördröjning, leda till att löneökningarna blir något högre framöver. Periodens timlöneutvecklingen har reviderats ned något jämfört med vårens prognos och ligger på 2,6 (2019), 2,8 (2020), 3,0 (2021) och 3,1 procent (2022).

Det särskilda statsbidraget för satsningen på läraryrket kvarstår.

Frågor om lönebildning besvaras av Phia Murphy tfn 08-452 79 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmarknad och arbetsliv

Statens budget för utgiftsområde 14 "Arbetsmarknad och arbetsliv" föreslås vara totalt 77,2 miljarder kronor 2020. Det innebär en ökning från 73,9 miljarder 2019. Knappt 2,5 miljarder av ökningen består i att anslagsposten "etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare" har flyttats från utgiftsområde 13.

Anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser minskar från 10,3 miljarder kronor 2019 till 8,9 miljarder 2020. Förvaltningskostnaderna för Arbetsförmedlingen minskas något från 7,6 miljarder till 7,2 miljarder.

Vikten av att ta tillvara kommunernas insatser inom arbetsmarknadsområdet understryks såväl som en fungerande samordning och samverkan samt att kommunernas roll i ett reformerat system analyseras vidare.

SKL ser behov av att skyndsamt ta fram en fördjupad analys av kommunernas roll i ett reformerat system.

För att upprätthålla och utveckla samverkan tilldelas Delegationen för nyanlända och unga (DUA) medel för att fördela som statsbidrag till kommunerna 2020 om 52 miljoner kronor.

SKL ser det som viktigt att överenskommen samverkan bibehålls och om möjligt utvecklas under reformeringen av arbetsmarknadspolitiken, inom DUA såväl

som i ESF-projekt och FINSAM. DUA har spelat en positiv roll för samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen.

För extratjänster och introduktionsjobb anslås 427 miljoner kronor 2020 och 77 miljoner per år 2021–2022. För etableringsjobb anslås 47 miljoner för 2020, detta beräknas till 75 miljoner år 2022.

Ett ingångsavgiftsföreslås som innebär en nedsättning av arbetsgivaravgifter från 31 till 10 procent av lönekostnaden. Avgiften ska riktas mot individer som ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden och personer som länge stått utanför arbetsmarknaden.

Ett integrationsår ska införas som en del i en svensk nystart för att nyanlända ska komma snabbare in på arbetsmarknaden. Detta bör ske i form av ett intensivår inom ramen för etableringsprogrammet. Intensivåret bör bestå av en kedja av språkintensiva och yrkesnära insatser som ges parallellt eller efter varandra under en relativt kort sammanhängande period. Syftet är att deltagarna efter intensivåret ska vara matchningsbara mot arbetsmarknaden och komma i arbete inom ett år efter påbörjat intensivår. Till detta anslås 56 miljoner 2020 och 2021 samt 96 miljoner 2022.

En möjlighet till utvecklingstid ska införas i syfte att bidra till anställdas behov av att utveckla sin kompetens eller utveckla ny kompetens för att stärka sin fortsatta anställningsbarhet. Genom att anställda får möjlighet till utvecklingstid stärks deras position på arbetsmarknaden samtidigt som rörligheten främjas i en tid då kraven på omställning ökar. Utbildning bör vara fokus under utvecklingstid och ska bland annat ge möjlighet och incitament för individer att utbilda sig till yrken inom branscher där det råder brist på arbetskraft. Även start av näringsverksamhet bör vara möjligt. Ersättning bör lämnas till den som deltar i utvecklingstid. Regeringen avsätter 216 miljoner kronor 2020, 589 samt 979 miljoner för 2021 respektive 2022.

För Arbetsmarknadsutbildningarna anslås 281 miljoner kronor 2020 och 177 respektive 226 miljoner 2021 och 2022.

Medel avsätts för utvecklad stöd och matchning om 193 miljoner kronor 2020 och 348 respektive 427 miljoner de följande två åren.

Frågor om Arbetsmarknad besvaras av Tor Hatlevoll, Phia Moberg, Vincent Paciello Lundvall, Åsa Karlsson, Oscar Svensson och Per Överberg, tfn 08-452 70 00, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Sänkt skatt för personer över 65

I budgetpropositionen föreslås en sänkning av inkomstskatten för personer över 65 år. Förslaget blir kostnadsneutralt för kommunsektorn.

Förslaget om sänkt skatt för personer över 65 år riskerar hämma effekten av föreslagna åtgärder till ett förlängt arbetsliv genom att minska de ekonomiska incitamenten för att fortsätta arbeta efter 65 års ålder. Jobbskatteavgiften är förstärkt för personer över 65 år och ska därmed fungera som en extra stimulans

för att få fler äldre att stanna kvar på arbetsmarknaden. Incitamentet att behålla fler i arbetskraften minskar med förslaget om sänkt skatt efter 65 år.

Förslaget innebär inte ändrad skatteskillnad mellan löne- och pensionsinkomster för personer yngre än 65. Personer som tar ut pension innan 65 år får därmed en högre skatt jämfört med personer som tar ut pension vid 65 år eller senare.

Karriärtjänster för specialistsjuksköterskor

100 miljoner kronor ska satsas på karriärtjänster för specialistsjuksköterskor.

Inrättandet av karriärtjänster för specialistsjuksköterskor riskerar föranleda höga pensionskostnader. SKL ser inte att budgetpropositionen tar höjd för dessa ökade kostnader.

Förstärkt grundskydd till pensionärer

Förslag om ett stärkt grundskydd till pensionärer med höjd garantipensionen om 200 kronor per månad samt höjt bostadstillägg från 5 600 kronor till 7 000 kronor för den som är ogift och från 2 800 till 3 500 kronor per månad för den som är gift.

Med ett förstärkt grundskydd till pensionärer minskar det så kallade respektavståndet mellan en garantipensionär och en person som arbetat ett helt arbetsliv vilket därmed minskar också incitamentet för arbete.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid ålderdom besvaras av Ossian Wennström tfn 08-452 79 17 och Victoria Bergner tfn 08-452 75 07, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Jämställdhet

Genomförande av jämställdhetspolitiken

Regeringen har för 2020 sedan tidigare beräknat 290 miljoner kronor för genomförandet av jämställdhetspolitiken, varav merparten går till insatser för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen föreslår nu att det tillförs ytterligare 155 miljoner kronor.

Överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting

I januari 2018 ingick regeringen en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för att stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå 2018–2020. SKL:s arbete utifrån överenskommelsen inkluderar att analysera medlemsbehov och utveckla medlemsstöd för hur socialtjänsten och hälso- och sjukvården kan förbättra arbetet med att ge stöd till utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning. Överenskommelsen har framför allt bidragit till delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra men även de övriga delmålen har påverkats positivt, till exempel när det gäller satsningen på Modellkommuner.

Osakliga löne- och inkomstskillnader

Osakliga löne- och inkomstskillnader mellan kvinnor och män ska minska. Med utgångspunkt i handlingsplanen för jämställda livsinkomster (A2017/02477/ARM) verkar regeringen för att minska inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män (se även utgiftsområde14 avsnitt 4). En utredning (dir. 2018:99) ska bland annat se över vilka åtgärder som behövs för att säkerställa efterlevnad av bestämmelserna om aktiva åtgärder, inklusive lönekartläggning, i diskrimineringslagen (2008:567).

Lågt arbetskraftsdeltagande för utrikes födda kvinnor

En tydlig utmaning är utrikes födda kvinnors alltför låga arbetskraftsdeltagande. Det är viktigt för den enskilda kvinnan, men även ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, att insatser genomförs som kan såväl påskynda nyanlända kvinnors arbetsmarknadsetablering som öka sysselsättningen i gruppen utrikes födda kvinnor. Kvinnor i områden med socioekonomiska utmaningar har lägre förvärvsfrekvens och lägre disponibel inkomst jämfört med män i samma områden och jämfört med både män och kvinnor i riket i övrigt. Ökad jämställdhet är viktigt för att minska och motverka segregation. Det framgår också av regeringens långsiktiga strategi i arbetet mot segregation (se vidare utgiftsområde13 avsnitt 6). För att uppnå en jämställd arbetsmarknad behöver bland annat arbetskraftsdeltagande och sysselsättningen bland utrikes födda kvinnor öka.

Jämställdhetsmyndigheten

I december 2018 beslutade riksdagen att halvera Jämställdhetsmyndighetens förvaltningsanslag och att myndigheten skulle avvecklas vid utgången av 2019 (bet. 2018/19:AU1, rskr. 2018/19:106). Anslagsändamålet för myndighetens förvaltningsanslag ändrades därmed så att det fick användas för myndighetens förvaltningsutgifter i syfte att avveckla myndigheten. Beslutet om avveckling har bland annat medfört att myndigheten inte har kunnat bedriva sin verksamhet enligt plan. Regeringen anser inte att Jämställdhetsmyndigheten ska avvecklas och har därför föreslagit ändring av anslagsändamålet samt att förvaltningsanslaget för 2019 återställs.

Inrättandet av Jämställdhetsmyndigheten har bidragit till att länsstyrelserna bildat nya former för samverkan, där bland annat Jämställdhetsmyndigheten, Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ingår. Även uppdraget om att arbeta med våldsförebyggande insatser har lett till att nya aktörer har involverats i samverkan på länsnivå.

Frågor om Jämställdhet besvaras av Charlotta Undén tfn 08-452 71 62 och Anna Ulvesson tfn 08-452 74 67, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Läraryrket och lärarutbildning

Professionsprogram ska inrättas

Regeringen avsätter 20 miljoner 2021 och 30 miljoner 2022 för införandet av ett professionsprogram. Regeringen kommer att återkomma med förslag till riksdagen med anledning av detta. Införandet grundar sig på förslagen i utredningen Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17).

SKL:s remissvar ”Med undervisningsskicklighet i centrum”:

<https://skl.se/download/18.49944d0b163defb496db673e/1529069022961/SKL-22-18-01752-Yttrande-Med-undervisningsskicklighet-i-centrum.pdf>

Läro- och förskolläroarutbildningen

Utbyggnaden av läro- och förskolläroarutbildningen som presenterats i tidigare budgetpropositioner kvarstår och permanentas.

Ett urval av lärosäten får i uppdrag att utveckla samarbetet regionalt och möjliggöra arbetsintegrerad läroarutbildning. Satsningen omfattar totalt 30 miljoner kronor under perioden 2020–2026. Satsningen på försöksverksamheten med övningsskolor utökas med 10 miljoner kronor. Satsning på vidareutbildning av obehöriga lärore (VAL) och särskild kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) permanentas och utökas med 16 miljoner kronor per år från och med 2020.

Frågor om Läraryrket och läroarutbildningen besvaras av Soma Frej tfn 08-452 77 06, och Kalle Berg tfn 08-452 73 67, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Gymnasieskola och yrkesutbildning

Vuxenutbildningen

Regeringen konstaterar att Regionalt yrkesvux volymmässigt inte har utvecklats i förväntad takt. Regeringen avser därför att göra förändringar gällande de villkor som ställs på kommunerna för att finansiera motsvarande antal utbildningsplatser för att få del av statsbidrag för yrkesutbildning för vuxna. Regeringen föreslår också att regeringen när det gäller statsbidraget bemyndigas att under 2020 ingå ekonomiska åtaganden för kommande år, så att beslut om bidraget kan fattas tidigare. Därmed kan kommunernas planeringsförutsättningar förbättras enligt regeringen. Regeringen avser också att höja ersättning för de utbildningsplatser som söks i kombination med svenska för invandrare (sfi).

Yrkeshögskolan

Regeringen fortsätter att investera i yrkeshögskolan genom att möjliggöra ett större utbud av enstaka kurser och därmed underlätta kompetensutveckling för redan yrkesverksamma. Yrkeshögskolan tillförs 13 miljoner kronor 2020 för detta ändamål. Myndigheten för yrkeshögskolan (MYh) tillförs också 3 miljoner kronor 2020 för att stärka det nationella stödet för validering inklusive branschvalidering. Dessutom avsätts 10 miljoner kronor för utveckling av nya modeller för validering av yrkeskompetens inom respektive bransch. Detta för att fortsätta

utvecklingsarbetet med nationell validering efter att valideringsdelegation avslutar sitt arbete vid årsskiftet.

Gymnasieskolan

Regeringen beslutade 2018 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna bättre kan planeras och dimensioneras utifrån regionala och nationella kompetensbehov (dir. 2018:17). Utredaren ska bland annat föreslå hur utbildning inom dessa utbildningsformer kan planeras och dimensioneras inom ramen för en regional modell och se över ansvarsfördelningen mellan stat, kommun och andra aktörer. Uppdraget ska redovisas den 3 februari 2020.

Frågor om Gymnasieskola och yrkesutbildning besvaras av Katarina Storm Åsell tfn 08-452 75 95, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Högre utbildning och universitetsforskning

Hälso- och sjukvårdsutbildning

Utbyggnaden av utbildningarna till sjuksköterska, barnmorska, specialistsjuksköterska och läkare som presenterats i tidigare budgetpropositioner kvarstår och permanentas.

Frågor om Högre utbildning och universitetsforskning besvaras av Anna-Clara Olsson tfn 08-452 76 47, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsrätt

En särskild utredare har fått i uppdrag att lämna förslag på hur arbetsrätten kan moderniseras och anpassas efter dagens arbetsmarknad samtidigt som en grundläggande balans mellan arbetsmarknadens parter upprätthålls (dir. 2019:17). Utredningen ska lämna sitt betänkande den 31 maj 2020.

Frågor om Arbetsrätt besvaras av Malin Looberger tfn 08-452 75 58, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Jonathan Fransson